

โรคความดันโลหิตสูง (Hypertension)

ในปี พ.ศ. 2556 (ค.ศ. 2013) สำนักระบาดวิทยา ได้รับข้อมูลจากสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งรวบรวมจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด 76 จังหวัดยกเว้น กรุงเทพมหานคร ในรูปแบบแฟ้มข้อมูลมาตรฐาน รวม 4 แฟ้ม ได้แก่ แฟ้ม Person, Chronic, Death และ Ncdscreen ร่วมกับข้อมูลจากมรณะบัตร ซึ่งเป็นฐานข้อมูลผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังในสถานพยาบาลของรัฐ ทำการตรวจสอบความซ้ำซ้อนของข้อมูล ประมวลผลผู้ป่วยสัญชาติไทยที่มีชื่ออยู่ตามทะเบียนบ้าน ในเขตรับผิดชอบ และอยู่จริง และประชากรที่มาอาศัยอยู่ในเขตรับผิดชอบ แต่ทะเบียนบ้านอยู่นอกเขตรับผิดชอบ นำมาประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม Disease Surveillance ที่จัดทำโดยสำนักระบาดวิทยา มีรายงานผู้ป่วยความดันโลหิตสูง ที่ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ป่วยในปี 614,702 ราย อัตราป่วย 1,042.90 ต่อประชากรแสนคน ซึ่งผู้ป่วยความดันโลหิตสูงทั้งหมดนี้ ประกอบด้วย ผู้ป่วยความดันโลหิตสูงอย่างเดียว 387,010 ราย อัตราป่วย 656.6 ต่อประชากรแสนคน หรือร้อยละ 62.95 และผู้ป่วยความดันโลหิตสูงที่มีภาวะเบาหวานร่วมด้วย 227,692 ราย อัตราป่วย 386.30 ต่อประชากรแสนคน หรือร้อยละ 37.04 ในจำนวนนี้ เสียชีวิต 13,339 ราย อัตราตาย 22.63 ต่อประชากรแสนคน อัตราป่วยตาย ร้อยละ 2.17

ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2552 – 2556 (ค.ศ. 2009 - 2013) ผู้ป่วยที่มีภาวะความดันโลหิตสูงที่ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ป่วยรายใหม่ในแต่ละปี มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ อัตราป่วยเท่ากับ 1,035.04 ต่อประชากรแสนคน ในปี พ.ศ. 2552 เพิ่มขึ้น (1,779.36) ใน ปี พ.ศ. 2555 แต่ใน ปี พ.ศ. 2556 อัตราป่วยกลับลดลง (1,042.90) ซึ่งยังไม่ทราบสาเหตุที่ชัดเจน (รูปที่ 1)

ปี พ.ศ. 2556 ผู้ป่วยที่มีภาวะความดันโลหิตสูง เพศหญิงมากกว่าเพศชาย อัตราส่วนเพศชายต่อเพศหญิง เท่ากับ 1:1.5 ผู้ป่วยอายุมากกว่า 60 ปี มีอัตราป่วยสูงสุด เท่ากับ 3,598.3 ต่อประชากรแสนคน รองลงมาคือ กลุ่มอายุ 50 - 59 ปี, 40 - 49 ปี และ 15 - 39 ปี อัตราป่วยเท่ากับ 2,051.93, 920.32, 143.22 และ 16.79 ตามลำดับ

ผู้ป่วยความดันโลหิตสูง ที่ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ป่วยในปี พ.ศ. 2556 มีภาวะแทรกซ้อนจำนวน 18,551 ราย ร้อยละ 3.02 ภาวะแทรกซ้อนที่พบสูงสุด ได้แก่ ภาวะแทรกซ้อนอื่น ๆ 11,779 ราย (1.92%) ภาวะแทรกซ้อนทางหัวใจ 4,165 ราย (0.68%) รองลงมาคือ ภาวะแทรกซ้อนทางไต 1,916 ราย (0.31%) และภาวะแทรกซ้อนหลายอย่าง 691 ราย (0.11%)

จากการเปรียบเทียบอัตราป่วยรายภาคในช่วง 5 ปี ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2552 – 2556 (ค.ศ. 2009 - 2013) ทุกภาคมีอัตราป่วยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และสูงที่สุด ในปี พ.ศ. 2555 แต่ในปี พ.ศ. 2556 อัตราป่วยลดลงทุกภาค ปี พ.ศ. 2556 ภาคกลาง มีอัตรา

ป่วยต่อประชากรแสนคนสูงสุด (1,349.97) รองลงมา คือ ภาคเหนือ (1,145.89) ภาคใต้ (876.73) และ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (826.27) (รูปที่ 2) จังหวัดที่มีอัตราป่วยสูงสุด 10 อันดับแรก ได้แก่ สมุทรสงคราม ลำปาง ปราจีนบุรี อ่างทอง ชัยนาท สมุทรสาคร นนทบุรี นครสวรรค์ จันทบุรี และภูเก็ต อัตราป่วยเท่ากับ 1,855.43, 1,434.04, 1,174.18, 1,174.04, 1,055.65, 1,046.42, 1,016.56, 1,003.96, 987.50 และ 946.02 ต่อประชากรแสนคนตามลำดับ (รูปที่ 3)

ผู้ป่วยส่วนใหญ่เข้ารับการรักษาที่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ร้อยละ 43.58 รองลงมาคือ โรงพยาบาลชุมชน (27.76%) โรงพยาบาลศูนย์/โรงพยาบาลทั่วไป (22.59%) ศูนย์สุขภาพชุมชน (3.15%) โรงพยาบาลสังกัดอื่น ๆ (2.55%) คลินิกและโรงพยาบาลเอกชน (0.36%)

ปี พ.ศ. 2556 มีประชากร อายุ 15 ปีขึ้นไป ที่ได้รับการคัดกรองโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูงทั้งหมด 29,589,520 ราย ในจำนวนนี้มีผู้ที่สูบบุหรี่ ร้อยละ 10.55 ต้มสุรา (9.74%) มีประวัติญาติสายตรงเป็นความดันโลหิตสูง (8.03%) ความดันโลหิตมากกว่าหรือเท่ากับ 140/90 มิลลิเมตรปรอท ร้อยละ 1.50

สรุป ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงในประเทศไทย ยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง การเพิ่มขึ้นของผู้ป่วยความดันโลหิตสูงส่งผลให้เกิดภาวะแทรกซ้อน ด้วยโรคอื่น ๆ เพิ่มขึ้น เช่นโรคหลอดเลือดหัวใจ โรคไตวาย และหลอดเลือดสมอง ในขณะเดียวกันเมื่อพิจารณาจากปัจจัยเสี่ยง พบว่า พฤติกรรมเสี่ยงของประชาชนยังมีปัจจัยที่เสริมต่อการเกิดโรคมามากขึ้นเช่นกัน อย่างไรก็ตามเนื่องจากข้อมูลจากรายงาน 21 แฟ้ม เป็นข้อมูลของผู้ที่เข้ารับบริการในโรงพยาบาลเท่านั้น ดังนั้นอัตราป่วยที่ได้รับรายงานอาจมีค่าต่ำกว่าอัตราป่วยจริง นอกจากนี้อัตราป่วยในแต่ละปีขึ้นกับความครอบคลุมในการรายงานเช่นกัน ดังนั้นเพื่อจะทราบถึงขนาดปัญหาของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงในประชากรจริง ผู้รายงานควรให้ความสำคัญในการคัดกรองผู้ป่วย และการรายงานผู้ป่วยให้ครบถ้วน

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข

เอกสารอ้างอิง

1. World Health Organization. A global brief on hypertension [cited 2013 July 8]. Available from: URL: http://www.who.int/cardiovascular_diseases/publications/global_brief_hypertension/en/

ผู้เรียบเรียง

กมลชนก เทพสิทธิ์
บรรณาธิการวิชาการ
นพ.อรรถเกียรติ กาญจนพิบูลย์วงศ์

Fig.1

Reported Cases of Hypertension per 100,000 Population by Year, Thailand, 2009 - 2013

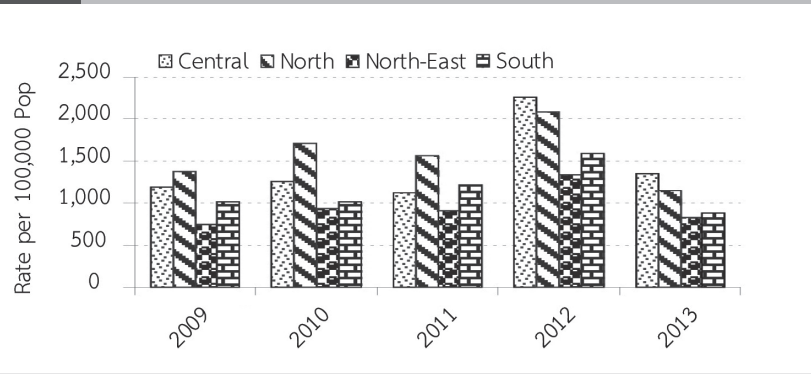

Fig.2

Reported Cases of Hypertension per 100,000 Population by Region, Thailand, 2009 - 2013

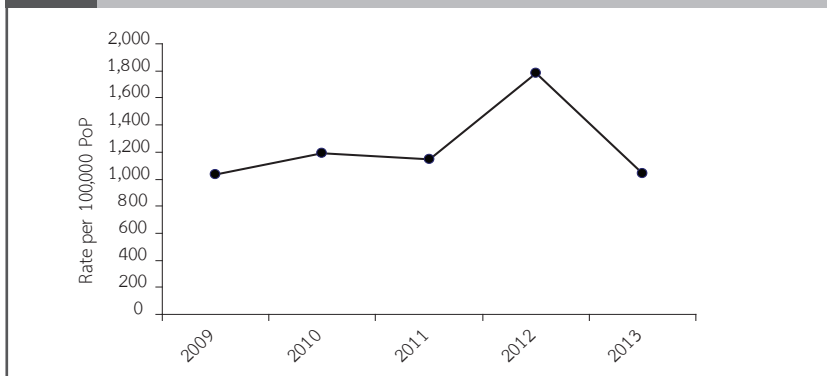

Fig.3

Reported Cases of Hypertension per 100,000 Population by Province, Thailand, 2013

